

Изтеглен казус по ГПН - 08.12.18г.
п. п. - 20

Казус по гражданскоправни науки №2

На 12.07.2015 г. Захари Атанасов упълномощил Благой Благоев да се разпорежи от негово име, както намери за добре, чрез правна сделка и на лица по усмотрение на упълномощеното лице, със собствения му недвижим имот, представляващ нива от 5 дка в местността „Кара дере“ в землището на с. Глогинка, община Попово, както и да го представлява при подготовката и оформянето на разпоредителната сделка, вкл. и да договаря сам със себе си. Пълномощното било с нотариална заверка на подписа и нотариално удостоверяване на съдържанието на документа. Пълномощникът, действайки от името на упълномощителя, подарил на себе си горния имот. Сделката е оформена с нотариален акт. Данъчната оценка на прехвърления имот възлиза на 800 лева.

На 15.01.2016 година Захари Атанасов предявил срещу Благой Благоев иск за обявяване на договора за дарение за нищожен, позовавайки се на това, че той не е давал съгласие за даряване на имота и затова пълномощникът не е имал право да го дарява. Отделно изложил и съображения, че пълномощното не е изрично – в него не е конкретизиран точно имота, предмет на сделката, с посочване на точната му индивидуализация и граници съобразно кадастралната карта, нито пък са посочени видовете сделки, чрез които пълномощникът може да се разпорежи с имота. Наред с искането за обявяване на договора за дарение като нищожен, Атанасов поискал съдът, след като уважи предявения иск, да отмени нотариалния акт за дарение на имота на основание чл. 537, ал. 2 от ГПК.

В хода на процеса Атанасов починал.

Въпроси:

1. Каква е правната квалификация на предявения от Захари Атанасов иск?
2. Кой съд е родово компетентен да разгледа спора? Какви са предпоставките за уважаване на иска и как се разпределя доказателствената тежест?
3. Как се определя държавната такса по предявения иск и какъв е нейният размер в случая?
4. Налице ли е валидно упълномощаване за дарение на имота?
5. Описаното пълномощно има ли обвързваща съда доказателствена сила?
6. Налице ли са предпоставките за отмяна на нотариалния акт по чл. 537, ал. 2 от ГПК при евентуално уважаване на иска?
7. Какви действия следва да предприеме съдът във връзка със смъртта на Атанасов?

Обосновете отговорите си.

Отговори:

1. Съдът сам квалифицира исковете, с които е сезиран, като изхожда от правопораждащите юридически факти, петитум и страни, посочени в исквата молба. Той не е обвързан както от сочената от страните правна норма, така и от употребените от тях правни понятия.

Правната квалификация на иска в случая е по чл. 42, ал. 2 от ЗЗД.

В т. 2 от ТР № 5/2014 г. на ОСГТК е изяснено, че договор, сключен от лице, действало като представител, без да има представителна власт, е в състояние на висяща недействителност и не поражда целените с него правни последици. Същите настъпват, ако лицето, от името на което е сключен договорът, го потвърди съгласно чл. 42, ал. 2 ЗЗД. Недействителността е по чл. 42 ЗЗД, която е различна от тази по чл. 26 ЗЗД и на нея може да се позове само лицето, от името на което е сключен договорът или неговите универсални правоприемници.

2. Родово компетентен да разгледа спора е районният съд, тъй като цената на иска, равняваща се на данъчната оценка на имота, е под 25000 лева – чл. 103 от ГПК във връзка с чл. 104, т.4 от ГПК.

За да бъде уважен предявеният по чл. 42, ал. 2 от ЗЗД иск, по делото следва да бъде установено, че ответникът, приобретател на имота /в случая пълномощник и приобретател съвпадат/ е придобил имота в условията на липса на валидно учредена представителна власт на пълномощника да се разпорежда с имота чрез дарение в своя полза поради евентуална нищожност или унищожаемост на упълномощителната сделка или поради оттегляне на пълномощното преди извършеното разпореждане. Искът е отрицателен установителен, поради което в тежест на ответника е да докаже наличието на представителна власт да дарява имота на себе си, а ищецът следва да докаже свои евентуални правоизключващи възражения за нищожност или унищожаемост на упълномощителната сделка, или оттегляне на пълномощното.

3. Съгласно т. 1Б. от ТР 4/2014 от 14.03.2016 год. по тълкувателно дело № 4 по описа за 2014 г. на Общото събрание на Гражданска колегия на ВКС „Разпоредбата на чл.71, ал.2 ГПК е приложима при определяне на държавната такса по исковете, чиято цена се определя по реда на чл. 69, ал. 1, т. 4 ГПК.“ Правилото на чл. 71, ал. 2 ГПК е приложимо във всички случаи, когато цената на иска се определя от данъчната или пазарната цена на вещното право, включително и по облигационни искове за съществуване, унищожаване или разваляне на договори, както и за сключване на окончателен договор. Държавната такса се събира върху една четвърт от цената на иска. В случая цената на иска е данъчната оценка на имота в размер на 800 лева, респ. една четвърт от цената на иска е 200 лева. Държавната такса е 4% от 200 лева, но не по-малко от 50 лева – т.е. държавната такса е 50 лева.

4. В ТР № 5/2014 г. на ОСГТК на ВКС е прието, че за да е налице валидно упълномощаване за разпореждане с имущество на упълномощителя необходимо и достатъчно е в пълномощното общо да е изразена неговата воля за овластяване на пълномощника да извършва разпореждане от негово име. Не е необходимо в пълномощното да са посочени вид разпореждане, конкретни по вид сделки или действия на разпореждане, нито техни елементи – определено имущество, цена и пр., нито лице, в полза на което да се извърши разпореждане. Обемът и ограниченията на учредената за пълномощника представителна власт за разпореждане изцяло се определят от изявената за това воля на упълномощителя в пълномощното и липсата на такива няма как да се отрази върху валидността на самото упълномощаване.

В случая следва да се приеме, че е налице валидно упълномощаване за дарение на процесната нива в полза на ответника.

5. Представеното пълномощно е частен документ, който има обвързваща съда доказателствена сила относно авторството му. В частта на нотариалната заверка на подписа и на съдържанието има характеристиките на официален свидетелстващ документ на нотариален орган за това, че авторът на документа го е подписал, съответно, че към датата на удостоверяването документът има това съдържание, което съвпада със съдържанието на преписа, подреден в нарочна книга. Само в частта на нотариалното удостоверяване, документът се ползва с обвързваща съда формална и материална доказателствена сила, на осн. чл. чл. 179 ГПК.

6. Отмяната на нотариалния акт по чл. 537, ал. 2 от ГПК не е самостоятелен иск, а последица при уважаване на иска за материално право на третите лица, засегнати от акта. Независимо дали страна е поискала това, съдът и служебно постановява отмяна, когато това се следва от резултата по материалноправния спор. Съгласно ТР № 3/2012 г. на ОСГК на ВКС на отмяна по реда на чл. 537, ал. 2 ГПК подлежат само констативни нотариални актове, с които се удостоверява право на собственост върху недвижим имот, не и тези удостоверяващи сделки, с които се прехвърля, изменя или прекратява вещно право върху недвижим имот.

В случая с нотариалния акт се удостоверява сделка, с която се прехвърля недвижим имот, поради което разпоредбата на чл. 537, ал. 2 от ГПК е неприложима.

7. Съгласно чл. 227 от ГПК когато страната умре или юридическото лице престане да съществува, производството по делото продължава с участието на правоприемника. В случай на смърт на някоя от страните съдът спира производството на основание чл. 229, б. „б“ от ГПК. В случаите на смърт на ищеца съдът сам взема необходимите мерки да установи наследниците на починалото лице. Съдът следва да конституира наследниците на починалия ищец като ищци в производството като възобнови същото.

4. Нищожността на сделката за една част от имота, прехвърлена от едно лице, засяга ли и останалата част от имота, прехвърлена от друго лице?

5. Следва ли съдът да се произнесе по направеното от Ивайло Петров възражение за изтекла погасителна давност?

6. Нищожен ли е процесният договор за покупко-продажба и какво би било решението на съда по предявените искиове при така посочените факти?

Обосновете отговорите си.

2 контролен казус до ГПЧ - 08.12.18
-Н

КАЗУС № 5

по гражданскоправни науки

Ищците Теодора Иванова Колева, Галина Иванова Стойчева и Стойка Тодорова Димитрова твърдят, че са наследници на Иван Колев Димитров, починал на 01.08.2007 г., като първите две са негови дъщери, а третата – преживяла съпруга. Ответниците Людмил Борисов Колев, Виктор Борисов Колев и Надежда Петрова Колева са наследници на Борис Иванов Колев – син на наследодателя Иван Колев Димитров, като първите двама ответници са синове на Борис Иванов Колев, а третата ответница – негова преживяла съпруга. Наследодателят на ответниците Борис Иванов Колев е починал на 08.10.1995 г. На 19.06.1984 г., по силата на нотариален договор за дарение, наследодателят Иван Колев Димитров и съпругата му – ищцата Стойка Тодорова Димитрова дарили на сина си Борис Иванов Колев недвижим имот – съпругеска имуществена общност, представляващ дворно място от 1 025 кв. м., съставляващо парцел в кв.Златица по плана на гр. Смолян, в което са построени едноетажна жилищна сграда, застроена на 70 кв. м., гараж, находящ се до жилищната сграда откъм страната на улицата, застроен на 18 кв. м. и лятна кухня, находяща се в дъното на двора, застроена на около 15 кв. м. Ищците твърдят, че с така извършеното дарение в полза на наследодателя на ответниците, са накарънени запазените им части, поради което молят съда да постанови решение, с което да възстанови запазените им части от наследството на общия на страните наследодател и да допусне делба на описания по-горе имот.

Ответникът Людмил Борисов Колев не оспорва предявените иски претенции.

Ответниците Виктор Борисов Колев и Надежда Петрова Колева оспорват исковите претенции. Поддържат, че като наследници на надарено лице не са легитимирани да отговарят по предявения иск. Сочат, че имущество на дарителя към датата на смъртта му е достатъчна да покрие наследствената маса.

ВЪПРОСИ:

1. Колко иска са предявили ищците? Каква е правната квалификация и вида на предявения или предявените иски?
2. Кой съд е родово и местно компетентен да разгледа исковите претенции?;
3. Допустимо ли е да се претендира възстановяване на запазена част от наследство в първа фаза на производство по съдебна делба?;
4. Допустимо ли е при така описаните факти ищцата Стойка Тодорова Димитрова да претендира възстановяване на запазена част от наследството на починалия ѝ съпруг Иван Колев Димитров? Има ли значение в случая, че тя също е страна по договора за дарение?;
5. Основателно ли е възражението на Виктор Борисов Колев и Надежда Петрова Колева, че не са пасивно легитимирани по така предявения иск?;
6. Има ли значение дали ищците са приели наследството по опис?

Обосновете отговорите си.